Назва ТВП: Дзівін – Вялікі Лес

© Volker Blueml

Код: BY050

Геаграфічныя каардынаты: 52° 04' N 24° 34' E

Адміністрацыйная прыналежнасць: Брэсцкая вобласць: Кобрынскі раён

Плошча: 20449 га

Крытэрыі: A1, A4i

Нацыянальны прыродаахоўны статус: цэнтральная частка тэрыторыі з’яўляеца біялагічным заказнікам мясцовага значэння «Дзівін – Вялікі Лес» (3851 га)

Міжнародны прыродаахоўны статус: ТВП міжнароднай значнасці, утворана ў 2010 годзе

Агульнае апісанне:

Тэрыторыя ТВП размешчана ў паўднёва-заходняй частцы Кобрынскага раёна. З усходняга боку прымыкае ТВП "Балота Званец". Размешчана ў паўночна-усходняй частцы Маларыцкай раўніны - аднаго з трох фізіка-геаграфічных раёнаў акругі Брэсцкага Палесся Палескай правінцыі.

Рэльеф пераважна плоскі. Характэрнай асаблівасцю з'яўляюцца затарфованыя лагчыны, арыентаваныя з паўночнага-усходу на паўднёвы-захад.

На тэрыторыі ТВП "Дзівін - Вялікі Лес" праходзіць сістэма каналаў, якія упадаюць уДняпроўска-Бугскі канал. Самым вялікім з іх з'яўляецца Казацкі канал. Перасякае вялікі балотны лясны масіў з юго-усходу на северо-захад у яго паўднёвай часткі. Праведзеная меліярацыя аказвае істотны ўплыў на водны рэжым лясных тарфяна-балотных глеб. Возера Любань, якое звязана дрэнажнымі каналамі з Дняпроўска-Бугскім каналам, з'яўляецца тут адзіным натуральным вадаёмам. Возера Любань разам з вдсх. Арэхаўскім і некалькімі затопленамі торфапляцоўкамі мае вялікае значэнне для вадаплаўваючых і каляводных птушак.

Забалочаныялясныяўчасткі, а таксама нізінныя балоты прадстаўленыяўцэнтральнайчастцы ТВП.

У адпаведнасці з геабатанічнымраянаваннемтэрыторыяадносіцадаПрыбугска-Прыпяцкаму раёну Бугска-Палескай геабатанічнай акругі падзоны шырокалісцева-хваёвых лясоў. На тэрыторыі біялагічнага заказніка "Дзівін - Вялікі Лес" пераважаюцьбяроза, сасна. Значнае распаўсюджванне атрымалі дуб, ясень,алешыначорная,радзей -грабіклён. Падлесакунасаджэнняхпрадстаўленыўасноўнымкрушынай,вярбой, ляшчынай, свідзінай.

У цэлым флора налічае каля 400 відаўсасудзістых раслін. Па прадстаўленасці такога рэдкага для еўрапейскага кантынента выгляду, як венерын чаравічак сапраўдны Cypripedium calceolus (каля 10 тыс. экзэмпляраў) заказнік "Дзівін - Вялікі Лес" не мае сабе роўных у Рэспубліцы Беларусь.

ТВП "Дзівін - Вялікі Лес" выкарыстоўваецца для вядзення лясной гаспадаркі, палявання, рыбалкі, збору грыбоў і ягад. Меліярыраванныя ўчасткі пераважна выкарыстоўваюцца для выпаса кароў і сенакосаў. На берагах воз. Любань размешчаныя базы адпачынку.

Асноўныя біятопы:

Драбналістыя лясы - 35,8%, хваёвыя лясы - 7%, шырокалісцевыя лясы - 5%, сельгасугоддзі - 30%, балоты - 12,5 %, штучныя вадаёмы - 7%, азёры - 2,3%.

Птушкі:

165 відаў птушак сустракаюцца на разглядаемай мясцовасці, 130 відаў гняздзіцца.

Тэрыторыя ТВП мае вялікае значэнне для захавання рэдкіх відаў птушак. Тут яшчэ захаваліся месцы пасялення такіх відаў як вялікі арлец *Aquila clanga*, вяртлявая чаротаўка *Acrocephalus paludicola*, вялікі грычук *Limosa limosa*.Мясцовая папуляцыя цецерука адна з самых буйных на крайнім паўднёвым захадзе Беларусі. Увосень перад міграцыяй на меліяраваных землях адзначаюцца зграі шэрых жураўлёў колькасцю да 3 000 асобін. У цэлым 58 відаў птушак маюць розны Еўрапейскі ахоўны статус.

Іншыя групы жывел:

На ТВП адзначана 36 відаў звяроў, 5 відаў рэптылій, 10 відаў амфібій.

Стан рэдкіх відаў птушак:

Віды	Статус	Колькасць	Год/перыяд ацэнкі	Дакладнасць ацэнкі	Трэнды	Крытерый ТВП
Качка-шылахвостка *Anas acuta*	мг	50-100 ос	2000-2009	Д		
Савук-луток *Mergus albellus*	мг	20-40 ос	2000-2009	Д		
Гагач чорнаваллёвы *Gavia arctica*	мг	0-5 ос	2000-2010	Д		
Чапля-бугай *Botaurus stellaris*	гн	5 с	2000-2009	Д	↔	
Чапля вялікая белая *Casmerodius albus*	гн	5-15 п	2005-2010	Э	↑	

Віды	Статус	Колькасць	Год/перыяд ацэнкі	Дакладнасць ацэнкі	Трэнды	Крытерый ТВП
Чорны бусел *Ciconia nigra*	гн	4-10 п	2000-2009	Э	↔	
Арлан-белахвост *Haliaeetus albicilla*	зал	3-4 ос	2000-2009	П	↔	
Арол-вужаед *Circaetus gallicus*	гн?	1-3 п	2000-2009	Э	↔	
Лунь палявы *Circus cyaneus*	гн	2-4 п	2000-2009	Э		
Малы арлец *Aquila pomarina*	гн	+	2000-2009	П		
Арлец вялікі *Aquila clanga*	гн?	0-1 п	2000-2009	Д	↔	
Сокал-кабец *Falco subbuteo*	мг	+	2000-2009	П		
Пагоніч малы *Porzana parva*	гн	20-30 с	2000-2009	Э	↑	
Драч *Crex crex*	гн	25-30 с	2000-2009	Э	↓	
Журавель шэры *Grus grus*	гн	20-30 п	2000-2009	Э	↔	
Журавель шэры *Grus grus*	мг	1500-3000 ас	2000-2009	Д	↔	A4i
Грыцук вялікі *Limosa limosa*	гн	10-20 п	2000-2009	Д	↓	A1
Пугач *Bubo bubo*	гн	3-4 п	2000-2009	Д	↔	

Віды	Статус	Колькасць	Год/перыяд ацэнкі	Дакладнасць ацэнкі	Трэнды	Крытерый ТВП
Жаўна зялёная *Picus viridis*	гн	2-5 п	2000-2009	П		
Дзяцел беласпінны *Dendrocopos leucotos*	гн	5-10 п	2000-2009	П		
Чаротаўка вяртлявая *Acrocephalus paludicola*	гн	11-15	2009	Д	↔	А1
Сініца вусатая *Panurus biarmicus*	гн	> 1 п	2009	П		
Сініца белая *Cyanistes cyanus*	зал	+	2000-2009	П		

Іншыя рэдкія і знаходзячыеся пад пагрозай знікнення віды:

Звяры: Барсук Melesmeles, арэшнікавая соня Muscardinusavellanarius.

Рэптыліі: Балотная чарапаха *Emysorbicularis.*

Насякомые: Гламерыс звязаны *Glomerisconnexa,* мнемазіна *Parnassius mnemosyne,* жужаль фіялетавы *Carabusviolaceus*.

Расліны: Пылкагалоўнік чырвоны *Cephalantherarubra,* ятрышнік мужчынскі *Orchis mascula*, увярэднік скіпетрападобны *Pedicularissceptrum-carolinum,* венерын чаравічак сапраўдны *Cypripediumcalceolus,* кадзіла сармацкае *Melittissarmatica,* ядрушка даўгарогая *Gymnadeniaconopsea,* гарычка крыжападобная *Gentianacruciata* , гайнік цёмна-чырвоны *Epipactisatrorubens,* вярба чарнічная *Salixmyrtilloides,* асака ценявая *Carexumbrosa,* званочак шыракалісты *Campanulalatifolia,* зубніца клубняносная *Dentariabulbifera,* ліпея кучаравая *Liliummartagon,* тайнік

яйцападобны *Listeraovata,* касач сібірскі *Irissibirica.*

Пагрозы:

- зарастанне асаковых балот хмызняком.
- значная рэкрыяцыйная нагрузка.

Рэкамендацыі па захаванню:

- Падтрымліваць гідралагічны рэжым заказніку з дапамогай шлюзаў на канале Казацкі.
- Перадаць пад ахову месцы абітання рэдкіх відаў.
- Абмежаваць палявання на прамысловыя віды птушак на тэрыторыі заказніка.
- Інфармаванне мясцовага насельніцтва аб ТВП.

Крыніцы інфармацыі:

Асабістыя паведамленні: Бакур Ю.Ю., Кальчанка А.І., Левы С.В., Пракапчук В.

Научное и технико-экономическое обоснование местного биологического заказника «Дивин-Великий лес» в Кобринском районе Брестской области.

Складальнікі : Бакур Ю.Ю., Кальчанка А.І., Левы С.В.

---

* *Выкарыстанне змешчанай тут неапублікаванай інфармацыі для навуковых публікацый без пісьмовай згоды яе аўтараў забаронена. У выпадку выкарыстання часткі кантэнту або старонкі цалкам на іншых інтэрнет-рэсурсах, абавязковая спасылка на аўтараў і сайт iba.ptushki.org*